

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, 1664**

Qvæst. I. An humanitas Christi vi vinionis formaliter sanctificetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

autem personalitas Verbi persona hominis; quia humanitas dependet ab vnione ad personam, siue personalitatem Verbi producta in Verbo tanquam in termino vnionis sustentatam suam existentiam, suumque esse habet, ratione cuius Verbum, seu personalitas habens Deitatem est habens humanitatem, ac dicitur esse in supposito diuino quod si modalibus morem geramus velis, atque propriè suppositari, ac personari humanitatem Verbi personalitate, suppositatur, ac personatur alienè, seu in alio, quæ denominatio Deo non tribuitur ab eiusmodi personalitate: quare neque est denominatio diuina.

Ad illud de filiatione naturali humanitatis participata à filiatione diuina, à qua filia naturalis Dei denominatiuè dicitur (quod sanè in re præfenti, iuxta verriorem, clarioremque nostram de filiatione naturali humanitatis doctrinam, est omnium difficillimum.) Respondetur, non denominari humanitatem naturalem Dei Filiam, siue Filium eadem formalitate, qua Filius naturalis Dei Verbum constituitur. Nam Verbum dicitur naturalis Dei Filius à processione à Patre per principium coniunctum in similitudinem naturæ quatenus passiuè est processio, qua ratione humanitas Christi filia naturalis Dei non est, sed à filiatione in factò esse, qua filia denominatur; quare à formalitate, qua denominatur Deus filius denominatione diuina non denominatur filia humanitas ac proinde constans est nullam diuinam formalitatem denominare denominatione diuina subiectum, cui non identificatur. At dicitur Verbum est filius naturalis Dei in factò esse, ergo à filiatione in factò esse. Ergo filiatio in factò esse dat denominationem diuinam filij naturalis Dei, ac proinde non poterit iuxta nostram doctrinam humanitatem, cui non identificatur, filiam naturalem constituere, ac denominare. Respondetur nulla alia formalitate Verbum esse Filium in factò esse, quam processione in naturæ similitudinem, vt passiuè processio est: sic in factò esse dicitur in factò esse personam filij, quod fieri non dicebat, omnimodamque naturæ similitudinem etiam in secunditate ad intra, vt suo loco dicebamus controu. de Trinit. d. 3. hæc autem processio, vt diximus humanitatem non denominat filiam, vel filium naturalem Dei sed eius terminus nempe naturalis filius in factò esse, qui sui ipsius forma denominans non est, sed alterius: nempe humanitatis, cui vnitur.

Vel responde aliter filium naturalem Dei denominatiuè nihil aliud dicere, quam habere per vnionem filiationem Dei, atque eo sensu accipi posse Filium naturalem Dei fuisse nos à Patribus edoctos occasione Elipandini, & Feliciani erroris, secus autè nomina omnipotentis, & immensissimi, aliorumque attributorum communium, quæ non nisi subiecto, cui identificatur, formalitates suas communicant, quæ nullo fructu eo sensu accipiuntur imò non sine incommodo pro ea habentibus non identicè, sed vniuèrsè solum vtrabuntur, vt singula percurrentibus constabit. Etenim omnipotentia si ab actibus intellectus, & voluntatis diuinis differat potentia exequens intellectus, seu voluntatis, vt meliores Theologi consent, imperium despoticum sympathicè erit: quare illius tantum est, illeque solum potens ea constituitur, cuius voluntatis imperio subditur: non potest autem subdi imperio voluntatis creatæ, cui vnitur, sed solum imperio voluntatis diuinæ: ergo sola vnione non habet illam creaturam: rationalis. Non secus ac si mihi, vel Angelo Petrus vniretur potentia loco motiua mea, vel Angeli dici non posset posse se loco mouere, quia non ipsius voluntati, sed meæ, vel Angeli voluntati subditur. Item immensitas, & æternitatis effectus formalis est in omni loco, & duratione præsentare cum cuius est, quemque immensum, & æternum constituit, idque indiuisibiliter, iure autem vnionis id præstare nequit alioqui humanitatem Christi præsentem faceret æternitati antea factæ, antequam in se fuisset, vel nulli durationi præsentaret cum æque omnem indiuisibiliter comprehendat. Vnde idem probatur à pari de immensitate quod vnitate creaturam non ponat

vbique: atque insuper quia alias daretur creatura è suis prædicatis immensa, & æterna nempe vnio: hypostatica, quæ natura sua vbique, atque æternum esset cum non posset esse nisi cum æternitate, & immensitate: quare concreta, & denominatiua attributorum non dignificant habentes illa, vt cumque, sed identicè, vt diximus, licet in filiatione subiectum illam habens per vnionem significaret ex vsu Patrum?

DISPVATIO IV.

De sanctificatione humanitatis Christi vi vnionis hypostatica.

NON agimus de sanctificatione humanitatis vi vnionis hypostaticæ mediatae, & extrinsecæ, quatenus gratiam, sicut dona alia plura, atque humanitatis vnice ornamenta iure suo à Deo reposcit ea enim omnia extra effectus formales extrinsecos humanitati per vnionem communicatos, de quibus solum præfens controuersa est, numerantur agimus ergo de sanctificatione formali humanitatis per vnionem, vel per extremum, cui illam adnequit præcisè.

QVÆSTIO I.

An humanitas vi vnionis formaliter sanctificetur.

TATVENDVM contra Nestorianos in primis venit dogma Catholicum: nempe Christum, etiam qua hominem, sanctum in conceptione ipsa extitisse iuxta illud Luc. 3. quod enim ex te natus est sanctum, & Ioan. 10. quem Deus sanctificauit, & misit in mundum. id quod de sanctitate, & sanctificatione propria pro animi perfecta iustitia, & munditie à peccati sordibus, nec solum de sanctificatione, & sanctitate impræpria, quæ rebus etiam inanimis Deo, eiusque cultui consecratis competit, de quo Christo, vt homine Patres communiter interpretantur. Hilar. 7. de Trinit. Athanas. lib. de natura hum. suscepta Chrysof. hom. 60. in Ioan. id quod etiam rationes pro conclusione nostra subiiciendæ, Patrumque testimonia conuincunt.

CERTAMEN II.

Vi vnionis hypostatica humanitas Christi formaliter sanctificatur.

Formalem strictam propriamque iustitiam, & sanctitatem definiuit Dionys. 12. de diuin. nom. hoc pacto. *Ab omni immunditia libera, & omnino incommunitata puritas.* quæ sanè, vt absolute sanctitas, & iustitia sic puritas perfecta ab omni immunditia mortalis esse debet; vt autem perfectior, ac perfectissimè, etiam à venialium sordibus. Cum autem à peccati immunditia puritas, & libertas sit ad iustum, honestumque dictamen ad hæsit, quam Reus, vt potè prima forma iustitiæ totius, rectæque rationis regula, suamet enitate habet, sit, vt eatenus rationalis creatura iusta, sanctaque formaliter, ac libera à peccati sordibus sit, quatenus particeps est diuinæ naturæ iuxta id 2. Petri 1. Per

quæ

quam maximam, & preciosa nobis promissa donauit, ut per hæc efficiamini diuine consortes nature. Hinc iusti, ac sancti diu vocantur à Christo Ioan. 10. si illos dixit Deos &c. ex hac quidem sanctitate, & participatione diuinæ nature, in qua consistit, prouenit sanctos filios Dei esse, iusque hæreditarium ad Dei bona habere habilesque ad operationes Dei proprias, scilicet amorem, & intellectiōne supernaturalis reddi per simultaneam habituum supernaturalium sanctitati debitorum infusionem atque hæc summam de sanctitate, iustitiæque formalis ad præsentis quæstionis decisionem adnotata fuerint satis.

2. His ergo positis Paludan. in 3. d. 13. q. 2. opin. 4. concl. 1. Ricardus Iapera. 8. §. Occurrit hic. Marfil. q. 10. a. 7. conclus. 1. Capreol. d. 12. q. vn. a. 13. init. Durand. q. 2. num. 5. & d. 13. q. 1. concl. 3. S. Bonau. a. 1. q. 1. negant Christi humanitatem vi vnionis formaliter sanctificari: ac proinde ad eius meritum gratiam habitualem, qua opera dignificarentur, opus fuisse. Cui sententiæ subscribere Aluarez. 3. p. q. 7. a. 1. Nazar. controu. 2. conclus. 7. ac Thomistæ nonnulli. Cæterum Vasquez d. 41. c. 3. & 4. Soar. d. 18. sect. 1. Valencia. q. 7. pun. 1. Palacios in 3. d. 13. Ragula d. 67. Luif. Torres opusc. 3. de grat. d. 1. dub. 5. & opusc. 6. d. 10. dub. 1. Hurtado vterque. Granad. tract. 7. d. 1. Lugo d. 16. sect. 1. num. 2. Vvadingo d. 2. dub. 2. d. 5. dub. 2. concl. 1. Bernal. d. 29. sect. 1. per totam Loca d. 36. iamque omnes Recentiores asserunt vi vnionis hyposthatice humanitatem Christi formaliter sanctificari: licet an ipsa, an hæc formalitas diuina, vel alia ex eis, quas humanitati adnectit forma sit, à qua sanctificetur formaliter humanitas? non omnibus omnino conueniat, eam porro sententiam ex antiquis plures apud Paludanum docuerunt, atque nouo studio, multaque eruditione Patrum illustratam ad scholas è diuturno possimino reuocatum reduxit noster Vasquez, cuius vi, de more, gloriæ inuideret Lorca nulla Patrum, veterumque Scholasticorum autoritate inductam aiebat vbi proxime. Cum tamen ipse illis ipsis nostri Vasquez testimoniis, nulloque alio sua industria quæstio, eam sequatur; nec potuerit antiquos Scholasticos Paludano memoratos non videre, nisi Paludanum non viderit.

3. Patrum testimonia cuncta, qui simul videre volet legat Vasquezium citatum. Nos enim, qui repetitionem odimus, non hic omnia dabimus, sed quæ huic conclusioni solum inferuntialia vero, quæ aliud etiam probant; nempe qua formalitate diuina vi vnionis humanitas sanctificetur dabimus. q. 2. quæ vero humanitatis, etiam antecedentem impeccabilitatem ostendunt dabimus. d. 5. Primum testimonium sic Dionysij Alex. epist. contra Paul. Samosat. latina per nostrum Franciscum Turrian. vbi, cum dixisset homines virtutum exercitio sanctificari, atque in sanctitate crescere, ait hominis Christi sanctificationem alterius rationis esse modumque humanum superare. inferius Christi sanctitatem Baptistæ sanctitati longe antecellere ait: quia in Ioanne quidem erat opus, in Iesu vero natura. & inferius adhuc: Non enim sortitus est vnctionem externam sicut nos sortiti sumus. Basil. in id Psal. 44. Propterea vnxit te Deus. Sanctitate nostra ex operum exercitio designata sic Christum alloquens ait: Tibi vero naturalis est coniunctio ad bonum, & abalienatio ab iniquitate. Naz. orat. 36. 4. de Theolog. num. 93. eidem differentie inflens ait Christus vero (nempe vnctus dicitur) propter diuinitatem, ea enim humanitatis vnctio est, non operatione, gratiæ, ut in aliis Christus sanctificans, sed totius vnquenti presentia. Cyrill. Alex. 1. in Ioan. c. 17. ad id Plenum gratiæ, & veritatis. eam differentiam attingens ait: gloriam tamen, & gratiam filij longe absque comparatione sublimiorem videbit. Non enim mensura sibi datur, ut cæteris: nec de foris accedit; sed ut imperfecto perfecta substantialiter inest à Patre naturaliter habita. Hoc ipsum præclarissime obseruauit Guarrius Abb. serm. 1. in natali Apostolor. Petri, & Pauli illud canticor. 5. v. 11. caput eius aurum optimum. de Christo Ecclesiæ, & Sponso, & capite expendens sic habet. sine diuinitis, sine charitas auro significetur, hæc omnia Christus non per participationem, sed per substantiam; ac sta-

tim, nos cum simus natura plumbei, vel magis lutei, gratia, & participatione non aurum vel auri, sed, ut multum, deaurati?

4. Adde Fulgentium, de fide ad Petrum. c. 2. circa fio. Aug. 13. de Trinit. c. 19. & Bedam, qui præfaram gratiæ plenitudinem de gratia vnionis ad locum Ioannis interpretantur, sicut, & illud Luca. 2. gratia Dei erat in illo. & Ioan. 10. quem Pater sanctificauit idem Beza, & Euthymius cum Hilar. 7. de Trinit. post med. August. tract. 48. in Ioan. gratia vero, & sanctificatio per vnionem non est Christi secundum diuinitatem, sed secundum humanitatem, Accedunt Cyrill. Alex. 4. in Ioan. c. 29. Damasce. 3. de fide c. 3. Nizet. 3. thes. c. 3. Elias Cretens. in orat. 1. Naz. ad illa Verba Ac demerit Concil. Francoford. epist. ad Episcop. Hispan. col. 7. Hieronym. ad data verba Psalmi. 44. Ildephon. serm. de purga. & parturit. B. Mariæ. col. 2. t. 9. Biblioth. Hilar. 7. de Trinit. ad eadem verba Psalmi. 44. August. 3. contra Maximin. c. 15. & 16. de Trinit. c. 26. asserentes vnguento Deitatis, vel personæ Veritatis vnctam fuisse humanitatem. Vnde Athanas. orat. contra Arrian. post serm. 4. contra eodem in id ex Deo Dicitur est verbum sic Christi, qua Dei nomine habet. Ego sum Christus, ma sue vnctio: Christus autem sue vnctio est bonus, qui à me assumptus est. Atqui vnctio ibi contenta, est vnctio sanctificans, ut explicant Cyril. Alex. epist. ad Solitar. vnam exercent, ordine 1. ex quo, & refertur, & probatur è Concilio Ephesino. c. 1. Fulgent. 3. ad Trismund. Aug. 5. de Trinit. c. 26. ergo per Patres prædictos vnione, hyposthatice sanctificatur humanitas Christi.

5. Dices hæc omnia de radicali sanctificatione humanitatis per vnionem intelligenda esse, quarens gratiæ, qua formaliter sanctificatur humanitas exctina est. Sed contra primo, quia iam humanitas sancta est in Christo sicut in nobis. Respondebis non fore quia in illo iure nature, & vnionis esset in nobis opus, & meritum, vt secundo loco aiebat Dionysius Alex. Contra primo: quia statim ait: non enim sortitus est vnctionem externam, sive vt ait Cyril. Nec de foris accedit; sed substantialiter inest &c. ac Naz. vnctionem esse Deitatem, qua, vt infra dicemus illam audacter simul Deam appellat: ergo sublimis sanctitatis, & vnctiois diuinæ genus in Christi humanitate recognoscit Nazianzenus, quam in nobis per gratiam, qua diuinæ nature participes sumus, ac hæc audacia vlla Dij per participationem nuncupantur à Deo, & Christo Ioan. 10. si autem illos dixit Deos. Gaudeamus item aurum, aureamque sanctitatem hominis Christi, id est naturalem, & substantialem, non sicut nostram occidentalem nominauit. Tertio Patres gratiam, qua vnctio à nobis modo humanitas Christi sanctificatur aliat ex operibus non esse, aut crescere: cum tamen gratia habitualis Christi humanitati ex eius meritis datam esse, sicut, & plura alia dona, probabilis foret esse, certe autem probabile. Quarto denique ex dicendis cert. 2. d. q. 2. satis, abundeque solutio ista reicietur.

CERTAMEN II.

A ratione eadem conclusio suadetur.

1. Pro eadem conclusione arguo à posteriori primum opera Christi infiniti simpliciter valoris merito, & satisfactorij sunt, vt theologorum, imò, & Catholicum dogma fert; atqui infinitus valor memorialis, & satisfactorius nequit prouenire à gratia habituali, vel alia quavis forma sanctificante creata humanitatis operantis: ergo prouenit à aliquo increato, quod vi vnionis ponitur in humanitate, quocumque ipsa sanctificatur, quoque dignitatis infinitæ gradu in ordine ad præmium supernaturale formaliter collocatur, qui satis fit ad infinitè significanda ipsius opera. Minore probatur aliqui quia si absque aliquo increato, per formam certam infinitè

infinite dignificatur humanitas, eiusque opera, cum eam formam in eo gradu, quo humanitati Christi da est dari à Deo humanitati cuius non vnitæ hyposthatice gratuitè possit, fieri incarnationem ad satisfactionem pro hominum peccatis necessariam absolute non fuisse contra Patres. Ostendimus autem controu. de necessit. incarnat. d. q. & cert. vltimis Patres absolutam necessitatem physicam, vel metaphysicam incarnationis ad satisfactionem pro peccatis hominum minime docuisse, neque ad illam infinite absolute valoris operibus opus fuisse. Probatur ergo primo : quia nulla forma dignificans creata potest esse simpliciter infinita, sed secundum quid, vt summum : ergo neque infinite simpliciter humanitatem, eiusque opera dignificare. Secundo probatur : quia gratia, & sanctitas cuiuscumque generis sit, quantumuis in eo crescat, non magis eleuat, dignificatque opus, quam dignificaret in remisso gradu generis eiusdem, vt multis probabam contra Recentiores nostros Castellanos contr. de merito, & hic leuiter attingi, breuiterque nunc proba. Nam etsi persona, siue personalitate vnita humanitas formaliter sanctificetur, eaque tribus vniretur personis eius opera non magis dignificarentur, ergo licet pluribus gratiæ gradibus meum opus dignificetur non magis dignificabitur : parui enim ad dignitatem personæ augendam referuntur dignitatis partes inter se vnitas, intensiue, vel exunitas eiusdem generis habere, dummodo eidem personæ, seu naturæ operanti simul addit.

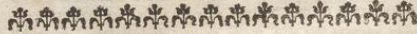
2 Argumentum hoc eleuare conatus est Lugo disp. 16. à num. 4. ad 9. contendens non dignificari naturam operante posse eius opus dignificari, atque eleuari ad præmium, quare etsi humanitas Christi non sanctificaretur, dignificaretur à persona, vel perfectione diuina iure vnionis, posse tamen eius opera ad meritum, & valorem infinitum eleuari. Assumptum probat : quia si humanitas aliqua vniretur sanctissimo Archangelo Michaeli, cuius sanctitate, aut personalitate nullatenus sanctificaretur, illius tamen opera maius, altiorisque ordinis præmium mererentur, quam si in propria persona perfuisset, ex quo inferitur idem sua proportione euacuaturum humanitati vnitæ hyposthatice, etsi nulla formalitate diuina sanctificaretur. Sed tamen male suadet exemplo illo assumptum. Nego enim facile è sola vnione ad Michaelē quantumuis sanctissimum, humanitatis opera eleuanda ad præmium altioris ordinis, quam naturalia (permittamus ad ampliora naturalis ordinis eleuanda) nam è sola sanctitate operantis, quæ sola in ordine, & dignitate supernaturali illum constituit eleuari, dignificarique eius opera possunt in ordine ad præmium supernaturale : maxime in nostris principis, quæ typis Lugo ipse peruenit de modo eleuationis operum ad præmium supernaturale, vt dicebamus disp. & quæst. vltimis citatis : quare dum assumptum exemplo illo confirmat, Lugo aperto secum mate decernat.

3 Sed instabis humanitas Christi sanctificatur à Deitate (vt ratio statim à priori subicienda suadet, fususque ostendimus q. 2.) & tamen æquè mediatè ipsi vnitur, atque in casu posito vniretur humanitas sanctitati Michaelis : quia vnitur immediatè soli personalitati, & ratione huius Deitati, quæ illi identicè coniuncta est : ergo in eo casu humanitas sanctificaretur, ac dignificaretur dignitate, & sanctitate Michaelis : quare & eius opera eleuarentur ad præmium supernaturale. Hac instantia vii nequit Lugo, quin causa apertè cadat. Nam iam admittet ad dignificationem operum opus esse sanctitatem operantis, quæ verè sanctus, dignusque in ordine supernaturali constituitur, siue ad id immediatè vnio eius cum sanctitate requiratur, siue mediata sufficiat, de quo lis præsens non erat. Secundo nec sufficere mediatam, quæ est in casu posito, probat instantia. Primo quia iuxta probabilem quædam diuini sententiam controu. 1. d. 1. vnio ad totam personam verbi, quare, & ad Deitatem, vt identificantem cum eius personalitate facta fuit : quare neganda est secunda antecedentis pars cum eius probatione. Secundo : quia etiam admissa parte

R. P. Christoph. de Ortega de Dei incarnat.

non vniretur humanitas Deitati æquè mediatè, atque in casu illo Michaeli vniretur. Nam vnitur termino identificato cum termino formali proximo, in eo autem casu vniretur Michaeli, qui vnitus sanctitati realiter ab ipso diuersè est.

4 Probatur secundo conclusio à priori ex dictis in notatione posita cert. 1. num. 1. quia sanctitas non per essentiam est participatio diuinæ naturæ, quæ qui illam habet, est obiectum dilectionis amicitia Dei particeps-que sit operationum supernaturalium propriarum Dei, filiique Dei constituitur, hæresque bonorum Dei maximè supernaturalium : atque humanitas Christi vi vnionis hyposthatice particeps sit diuinæ nature iuxta illud : *In quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter.* Filia insuper naturalis Dei constituitur, vt d. 1. ostendebamus : sit particeps operationum supernaturalium, bonorumque Dei hæres : ergo vi vnionis hyposthatice humanitas Christi formaliter sanctitatem habet, siue sanctificatur. Confirmatur : quia gratia habituali ex eo, quod sit participatio longè imperfectior, & imitativa, non physica, & constituat obiectum Deo gratum, filiumque, licet solum adoptiuum, sui vnione sanctificatur formaliter, ergo multo præstantius vnione qua physice diuinitas participatur ab humanitate, & qua filia Dei naturalis humanitas constituitur formaliter Christi humanitas sanctificabitur.

QVÆSTIO II.

Quonam vi vnionis Christi humanitas formaliter sanctificetur.

Am forma, qua vi vnionis formaliter humanitati sanctitas asseratur examinanda est ; licet enim increatam formalitatem fore q. 1. euicerimus quoniam ea formalitas sit definita non est, atque insuper an tatis sit eam in obliquo nostro intelligendi modo connotari, an in recto, siue in se dici debeat, nec sufficiat, vt formæ sanctificatus terminum attingi.

CERTAMEN I.

Varia Doctorum placita, & conclusiones communes.

1 Conueniunt Doctores Deitatem esse formam sanctificantem humanitatis vnitæ, quare de aliis diuinis formalitatibus, atque vnione hyposthatice solum discordant Gaspard. Hurtado Complutensis disputatione 7. de incarnatione differunt. 2. & Petrus Hurtado Salmantinus disput. 15. de anima sect. 3. Bernal. disp. 29. de incarnat. sect. 2. num. 30. docent omnibus, & singulis diuinis formalitatibus humanitatem Christi vi vnionis hyposthatice formaliter sanctificari. Secunda sententia docet etiam personalitate verbi formaliter sanctum constitui : ita Valentia 3. p. q. 7. punct. 5. Soar. d. 49. sect. 2. § Difficultas ergo tacta, & d. 18. sect. 5. Lorcea d. 36. n. 11. Basil. Legion. relect. 4. pro cathedra Scoti, Granad. tract. 7. d. 1. Lugo disp. 16. sect. 2. concl. 2. n. 31. de attributali Dei sanctitate, si attributum tale sit, ac non Deitas ipsa, paucos dubitare video, vel quia attributum Dei ab essentia diuersum esse insiciantur, cum Deitas sibi formaliter coniunctissima sit, ac radix suæ beatitudinis determinata specificatiue ad honestam operationem, vt potè prima rectitudinis regula, in quibus solum formalis Dei sanctitas stare potest : vel quia, etsi attributalem Dei sanctitatem formaliter ab essentia diuersam recognoscant, ea humanitatem sanctificari supponunt ; est autem aduertendum cum Lessio de perfectionibus diuinis libro 8. capite 1. Luis. Torres opusc. 3.

P p p de